

שותפות וייצוגיות

מאת: יצחק רייטר

במסגרת פרויקט השסע-היהודי-ערבי קיים המכון הישראלי לדמוקרטיה סדרה בת 17 מפגשים בין אישים יהודים וערבים מהאקדמיה ומהפוליטיקה. המפגשים השישי, השביעי והשמיני של הפרויקט הוקדשו לנושא השותפות והייצוג של ערביי ישראל.

נייר עמדה זה שימש כבסיס לדיון בנושא.

הניסיון ההיסטורי מלמד שהרחקתה של קבוצת אוכלוסייה שהיא מיעוט לאומי ממרכזי השפעה בחברה ובמרחב הציבורי, או בחלקים ממנו, תורמת להחרפת המתחים בין מיעוט לרוב. לעומת זאת, שילובה של קבוצת מיעוט במוסדות ובגופים ציבוריים של המדינה והחברה מקהה את ניגודי העניינים ביניהן. במצב של שותפות ושילוב, נציגי קבוצת המיעוט ונציגי קבוצת הרוב מקיימים ביניהם דיאלוג מתמשך בעניינים הנוגעים לכלל ולקבוצות, ובמשך הזמן נבנה ביניהן אמון.

הכרזת העצמאות של מדינת ישראל, אשר זכתה להסכמה רחבה, קבעה בין השאר: 'בני העם הערבי תושבי מדינת ישראל נקראים לשמור על השלום וליטול חלק בבנין המדינה על יסוד אזרחות מלאה ושווה ועל יסוד נציגות מתאימה בכל מוסדותיה הזמניים והריבוניים'.

- יש לפעול להנחלת עיקרון זה בציבור הרחב ובקרב מעצבי המדיניות ולהסביר לציבור הרחב את משמעות המילים 'נציגות מתאימה בכל מוסדותיה'.
- יש לפעול למימוש ההצהרה בכל מוסדות המדינה שעדיין אין בהם נציגות מתאימה של האוכלוסייה הערבית.

ערבים יהיו מיוצגים בכל גוף ממשלתי או ציבורי ממלכתי: בממשלה וברבדים של שירות המדינה (ובעיקר ברובד העליון, שבו אין להם כמעט ייצוג), בסגל האקדמי, במוסדות להשכלה גבוהה, במערכת המשפט על כל ערכותיה. יחקק חוק המעניק לאוכלוסייה הערבית ייצוג הולם בכל גוף ציבורי או רשות ממשלתית העוסקים בנושא כללי שאיננו נוגע במגזר אוכלוסייה מסוים. בגופים שנראה שאין בהם מועמדים מתאימים מקרב האזרחים הערבים, או שאין בהם בעלי כישורים מתאימים לתפקיד, תאתר הממשלה תפקידים אלו ותפעל כדי להכשיר מועמדים ערבים מתאימים.

שיתוף הערבים ושילובם צריך למצוא ביטוי הולם בכלי התקשורת בישראל, הן בשילוב ערבים בתפקיד עיתונאים ועורכים הן בסיקור העניינים הנוגעים לאוכלוסייה הערבית. חשיבות רבה נודעת לסיקור בתקשורת של הדוגמות המבליטות את יתרונות השילוב והשיתוף, כגון ערבים בעלי כישורים מיוחדים בתחומים כאלה ואחרים שהשתלבו במערכת הכללית או שזכו לייצג את ישראל.

ועדות ציבוריות המעניקות את פרסי ישראל, או פרסים מיוחדים אחרים, יקפידו להכליל אישים ערבים מתאימים ברשימת המועמדים לקבלת הפרס.

הממשלה תכיר בוועדת המעקב העליונה ותראה בה גוף לניהול דיאלוג קבוע על מעמדם האזרחי של הערבים במדינה ועל מידת שילובם ושיתופם בכל תחומי הפעילות הציבורית.

מערכת החינוך הכללית תקיים פעילות חינוכית להנחלת יסודות השילוב של מגזרי האוכלוסייה השונים באוכלוסייה הכללית.

הממשלה תקים נציבות לשוויון הזדמנויות בתעסוקה. כל רשות ממשלתית וגוף ציבורי המקבל תקציבים מהממשלה יכינו תכניות לקידום השוויון בתעסוקה של אזרחים ערבים ויגישו לנציבות דוח התקדמות שנתי על מספר המועסקים הערבים. הנציבות תפרסם את הדוחות שהוגשו לה. היא תפקח על יישומה של תכנית לשוויון הזדמנויות בתעסוקה, ומהגופים שלא מימשו את התכנית היא תוכל למנוע קבלת תקציבים, תקנים או זכויות לזכייה במכרזים ציבוריים.